

OULUNSALO

Viihtyisä kotikunta

OULUNSALON KUNNAN
PERUSOPETUKSEN
OPETUSSUUNNITELMA 2005-2008

YLEINEN OSA

SISÄLLYSLUETTELO

1	OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT	5
1.1	PERUSOPETUKSEN ARVOPOHJA	5
1.2	TOIMINTA-AJATUS	5
1.3	KASVATUKSEN JA OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET	5
1.4	KUNNANARVIOINTISUUNNITELMA	6
2	OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	6
2.1	OPPIMISKÄSITYS	6
2.2	OPPIMISYMPÄRISTÖ	6
2.3	TOIMINTAKULTTUURI	7
2.4	TYÖTAVAT	9
2.5	OULUNSALON KIELIOHJELMA:	9
2.6	OULUNSALON PERUSOPETUKSEN TUNTIJAKO	10
2.7	OPETUKSEN PAINOTUKSET	10
3.	OPISKELUN YLEINEN TUKI	11
3.1	KODIN JA KOULUN VÄLINEN YHTEISTYÖ	11
3.2	YHTEISTYÖ MUIDEN TAHOJEN KANSSA	12
3.2.1	ESIOPETUKSEN JA ALKUOPETUKSEN YHTEISTYÖ	12
3.3	OPPIMISSUUNNITELMA	14
3.4	OPINTOJEN OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN	14
3.5	TUKIOPETUS	16
3.6	OPETUKSEN ERIYTTÄMINEN YLEISOPETUKSEN LUOKASSA	16
3.7	OPPILASHUOLTO	16
3.7.1	TURVALLINEN KOULUYMPÄRISTÖ	16
3.7.2	OPPILASHUOLTORYHMÄ	18
3.7.3	KOULUTERVEYDENHUOLTO	19
3.7.4	PSYKOLOGI	19
3.7.5	KOULUNKÄYNTIAVUSTAJA	19
3.7.6	KRIISI- JA PELASTAUTUMISSUUNNITELMAT	19
3.7.7	MUITA OPPILAAN HYVINVOINTIA EDISTÄVIÄ TUKIPALVELUITA	20
3.8	KERHOTOIMINTA	20
4.	ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN OPPILAIDEN OPETUS	21
4.1	OSA-AIKAINEN ERITYISOPETUS	22
4.2	OPPILAAN OTTAMINEN TAI SIIRTÄMINEN ERITYISOPETUKSEEN	23
4.3	OPETUKSEN YKSILÖLLISTÄMINEN	23
4.4	PIDENNETTY OPPIVELVOLLISUUS	24
4.5	OPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN TOIMINTA-ALUEITTAIN	24
4.6	KOULUNKÄYNNIN POIKKEAVALOITTAMISAJANKOHTA	25
4.7	JOUSTAVA PERUSOPETUS (JOPO)	26
5.	ERI KIELIRYHMIIN KUULUVIEN OPPILAIDEN OPETUS	26
6	OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT	27
6.1	EHEYTTÄMINEN JAAIHEKOKONAISUUDET PERUSOPETUKSEN LUOKILLA 1 - 9	27
6.1.1	IHMISENÄ KASVAMINEN	27
6.1.2.	KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KANSAINVÄLISYYS	28
6.1.3	VIESTINTÄ JA MEDIATAITO	28
6.1.4.	OSALLISTUVA KANSALAISUUS JAYRITTÄJYYS	29
6.1.5	VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ, HYVINVOINNISTA JA KESTÄVÄSTÄ TULEVAISUUDESTA ..	30
6.1.6	TURVALLISUUS JA LIIKENNE	30
6.1.7	IHMINEN JA TEKNOLOGIA	31
LIITE	JOUSTAVA PERUSOPETUS (JOPO)	32

OPPIAINEKOHTAISET OPETUSSUUNNITELMAT ERILLISINÄ OSINA

- 6.2 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS
  - 6.3 VIERAAT KIELET JA TOINEN KOTIMAINEN KIELI
  - 6.4 MATEMATIIKKA
  - 6.5 YMPÄRISTÖ- JA LUONNONTIETO
  - 6.6 BIOLOGIA JA MAANTIETO
  - 6.7 FYSIIKKA JA KEMIA
  - 6.8 TERVEYSTIETO
  - 6.9 USKONTO JA ELÄMÄNKATSOMUSTIETO
  - 6.10 HISTORIA JA YHTEISKUNTAOPPI
  - 6.11 MUSIIKKI
  - 6.12 KUVATAIDE
  - 6.13 KÄSITYÖ
  - 6.14 LIIKUNTA
  - 6.15 KOTITALOUS
  - 6.16 OPPILAANOHJAUS
  - 6.17 VALINNAISAINHEET
  - 6.18 TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikka
-
- 7 OPPILAANARVIOINTI

Eri luokka-asteiden opetuskokonaisuuksien järjestystä voidaan harkinnan mukaan vaihtaa opetussuunnitelmaan merkitystä järjestyksestä poiketen, kunhan kukin aihekokonaisuus opetetaan tuntijakopäätöksen mukaisten nivelkohtien rajaamien alueiden sisällä.

1 OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT

Oulunsalon perusopetuksen opetussuunnitelman pohjautuu valtioneuvoston asetukseen, perusopetuksen lainsäädäntöön ja opetussuunnitelman perusteisiin sekä Oulunsalon kunnan kuntasuunnitelmaan. Sivistyslautakunta on kokouksessaan 7.6.2005 § 88 hyväksynyt tämän opetussuunnitelman otettavaksi käyttöön 1.8.2005.

1.1 PERUSOPETUKSEN ARVOPOHJA

Perusopetuksen arvopohjana on ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Perusopetus edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

Opetuksen perustana on suomalainen kulttuuri, joka on kehittynyt vuorovaikutuksessa alkuperäisen, pohjoismaisen ja eurooppalaisen kulttuurin kanssa. Opetuksessa otetaan huomioon suomalaisen kulttuurin monipuolistuminen myös eri kulttuureista tulevien maahanmuuttajien myötä. Opetuksen avulla tuetaan oppilaan oman kulttuuri-identiteetin rakentumista sekä hänen osallisuuttaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaalistuvassa maailmassa. Sen avulla edistetään myös suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärtämystä.

Perusopetuksen avulla lisätään alueellista ja yksilöiden välistä tasa-arvoa. Opetuksessa otetaan huomioon erilaiset oppijat ja edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa antamalla tytöille ja pojille valmiudet toimia yhtäläisin oikeuksin ja velvollisuuksin yhteiskunnassa sekä työ- ja perhe-elämässä.

Perusopetuksessa eri oppiaineiden opetus on poliittisesti sitoutumatonta ja uskonnollisesti tunnustuksetonta.

Perusopetuksen arvopohjan koulukohtaiset tarkennukset ovat erillisessä koulukohtaisessa liitteessä.

1.2 TOIMINTA-AJATUS

Uudistuva, kannustava, erilaisuuden huomioonottava ja oppilaskeskeinen opintojärjestelmä.

Perusopetusta annetaan Kirkonkylän, Pitkäkankaan ja Salonpään kouluilla sekä Oulunsalon yläasteella. Taiteen perusopetusta annetaan Oulunsalon taidekoulussa.

Koulujen toiminta-ajatukset ovat koulukohtaisessa liitteessä.

1.3 KASVATUKSEN JA OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET

Kasvatuksen ja opetuksen tavoitteena ovat:

- Oppilaan myönteinen minäkuva vahvistuu. Häntä innostetaan oppimaan sekä uskomaan omiin oppimiskykyihinsä. Hän säilyttää oppimisen ilon ja innostuksen sekä uskaltaa rohkeasti ja luovasti kohdata uudet oppimishaasteet.

- Oppilas omaksuu tietoja ja taitoja eri sisältöalueista ja aineryhmistä. Hän kehittää omaa tapaansa oppia ja ottaa vähitellen yhä suurempaa vastuuta omasta oppimisestaan. Hän opettelee tutkimaan ja työskentelemään yksin, pareittain ja ryhmässä. Hän opettelee kertomaan, miten on ajatellut, ja ymmärtämään vertaisryhmän merkityksen oppimisessa. Hän opettelee kriittistä tiedonhankintaa.
- Oppilas kasvaa ahkeraksi, suvaitsevaiseksi ja vastuuntuntoiseksi yhteisön jäseneksi, joka ottaa toiset huomioon. Hän sisäistää hyvät tavat ja käyttäytyy niiden mukaan.
- Oppilas ymmärtää ihmisen riippuvuuden ja vastuun luonnosta ja ympäristöstä. Hän tulee tietoiseksi oman toimintansa vaikutuksista ja toimii sen mukaisesti arkipäivän tilanteissa. Hän harjaantuu fyysisissä ja motorisissa taidoissa ja ymmärtää, miten terveyttä ja hyvinvointia ylläpidetään.
- Oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteetti sekä hänen kykynsä ilmaista itseään monipuolisesti vahvistuvat ja kehittyvät. Hän kehittää luovuuttaan, tutustuu eri taidemuotoihin sekä paikalliseen ja kansalliseen kulttuuriin.

1.4 KUNNAN ARVIOINTISUUNNITELMA

Arviointisuunnitelma “Oulunsalon kunnan sivistyspalveluiden arvioinnin menetöt. Suunnitelma arvioinnin toteuttamiseksi (Sivistyslautakunta 07.05.2002)” on tämän opetussuunnitelman liitteenä.

---

2 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

2.1 OPPIMISKÄSITYS

Oppiminen ymmärretään yksilölliseksi ja yhteisölliseksi tietojen ja taitojen rakennusprosessiksi. Oppiminen tapahtuu tavoitteellisena opiskeluna erilaisissa tilanteissa itsenäisesti, opettajan ohjauksessa sekä vuorovaikutuksessa opettajan ja vertaisryhmän kanssa. Opittavana on uuden tiedon lisäksi oppimis- ja työskentelytavat, jotka ovat elinikäisen oppimisen välineitä.

Oppilas oppii aktiivisesti ja tavoitteellisesti aiemmin oppimansa pohjalta. Vaikka oppimisen yleiset periaatteet ovat kaikilla samat, oppiminen riippuu oppijan aiemmin rakentuneesta tiedosta, motivaatiosta sekä oppimis- ja työskentelytavoista. Yksilöllistä oppimista tukee aktiivisessa, vastavuoroisessa yhteistyössä tapahtuva oppiminen. Oppiminen on kaikissa muodoissa aktiivinen ja päämääräsuuntautunut, itsenäistä tai yhteistä ongelmanratkaisua sisältävä prosessi. Oppiminen on tilannesidonnaista, joten oppimisympäristön monipuolisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Opittaessa avautuu uusia mahdollisuuksia ymmärtää kulttuuria ja kulttuurin sisältämiä merkityksiä sekä osallistua yhteiskunnan toimintaan.

2.2 OPPIMISYMPÄRISTÖ

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan oppimiseen liittyvää fyysisen ympäristön, psyykkisten tekijöiden ja sosiaalisten suhteiden kokonaisuutta, jossa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat.

Oulunsalo, “Viihtyisä kotikunta” on Ouluseudun vireä, hieman yli 9000 asukkaan kunta, joka menestyksellään houkuttelee alueelle jatkuvasti uusia yrityksiä ja asukkaita.

Oulunsalolaiset ovat nuoria, hyvin koulutettuja ja hyvin toimeentulevia. Kunnan katukuvaa leimaa lasten ja nuorten suuri määrä, . Kuntaan muuttaa uutta väestöä laadukkaiden tonttien ja palveluiden äärelle.

Oulunsalon maisema on tyypillistä Pohjois-Pohjanmaan lakeutta. Luonnonkaunis Papinjärvi hiekkarantoineen, merenrannalla sijaitseva Koppanan ranta, Varjakan niemi kartanoineen, Varjakan saari vanhoine rakennuksineen sekä kuuluisa lintuvesi, Liminganlahti, ovat suosittuja virkistyspaikkoja.

Koulujen oppimisympäristön kuvaukset ovat koulukohtaisessa liitteessä

2.3 TOIMINTAKULTTUURI

Koulun toimintakulttuuri vaikuttaa merkittävästi koulun kasvatukseen ja opetukseen ja sitä kautta oppimiseen. Tavoitteena on, että koulun kaikki käytännöt rakennetaan johdonmukaisesti tukemaan kasvatus- ja opetustyölle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Sivistyspalveluiden merkitys yhteiskunnassa on kasvanut. Osaaminen ja tiedon hyväksikäyttäminen on entistä keskeisemmin yhteiskuntaa ja kuntaa eteenpäin vievä resurssi. Tästä johtuen henkilöstön merkitys ja oppivan organisaation toimintamalli on tullut entistä tärkeämmäksi

Kunnan oma vastuu sivistyspalveluiden tuottajana on lisääntynyt. Se edellyttää arviointitoiminnan tehostamista. Valtionosuuksien pienentyessä kunta joutuu entistä enemmän vastaamaan investoinneista ja käyttökustannuksista verovaroin. Muutoksessa on huolehdittava mahdollisuuksien tasa-arvosta ja oppilasvirtojen seurannasta. Huolehditaan siitä, että hyvät oppimistulokset antavat monipuoliset jatko-opintomahdollisuudet. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota koulutuksen ja muun sivistystoiminnan perusturvaan ja syrjäytymisen ehkäisyyn.

Informaation ja medioiden vaikutus lisääntyy. Tästä johtuen on korostettava kriittisyyttä ja kykyä arvioida. Muutoksessa sivistyksen perustehtävät, arvot ja turvallisuus korostuvat. Sivistyksessä ja kasvatuksessa mm. hyvät tavat, suvaitsevaisuus, terveen itsetunnon merkitys ja toisen kunnioittaminen tulevat entistä tärkeämmäksi. Tietoverkkojen käyttö lisääntyy. Vastuu tietostrategian toteutumisesta Oulunsalossa on suurelta osin sivistyspalveluiden toimintayksiköillä. (Oulunsalon tietostartegia liitteessä.)

Uusi toimintakulttuuri kannustaa oma-aloitteisuuteen, vastuuseen, toimintojen ja oppilaitosten verkottumiseen ja integroitumiseen. Tässä kehityksessä hallinnolliset rajat madaltuvat ja seutukunnallinen yhteistyö lisääntyy.

Kunnan voimakas kasvu ja muuttoliike edellyttävät kotiseutuidentiteetin vahvistamista. Tavoitteena on yhdistää kasvatuksessa luonnonarvoja, kulttuuriarvoja ja historiaa korostavan turvallisen kotikunnan identiteetti sekä eteenpäin suuntautuvan osaamisen haasteet.

Koulujen toimintakulttuurin kuvaukset ovat koulukohtaisessa liitteessä

Oulunsalon sivistustoimen tietostrategia

"Ennakkoluulottomana oppijana
tietotulvasta viisaasti valikoiden"

Oulunsalossa osataan hyödyntää nykyaikaisen koulun ja kirjastolaitoksen tarjoamia palveluja.

Henkilökunta

Kunta- ja koulukohtaisen koulutussuunnitelman laatiminen
Mahdollisuus pedagogisen ja teknisen tuen saamiseen

Oppilas

Tasapuolisten oppimis- mahdollisuuksien takaa- minen
Opetussuunnitelmien kehittyminen
Oppilas saavuttaa hyvät opiskelu- viestintätaidot jatko- opintoja ja työelämää varten

Fyysinen infrastruktuuri

Toimiva verkko
Laitteiston ja ohjelmiston ajantasalla pitäminen
Tilojen suunnittelussa huomioidaan mediakes- kusten toimintaperiaat- teet ja ergonomia
Oppimisympäristöjen kehittäminen

Hallinto

Takaa riittävät resurssit
Kunnallisten suunnitteluryhmien tuki
Ylläpidon järjestäminen
Koulutuksen ja pedagogisen tuen resurssointi
Visiointi

Toiminta- kulttuuri

Yhteistyöhakuisuus
Tietoteknisten laitteiden, tietoverkkojen ja kirjastojen pedagoginen hyödyntäminen

Verkottuminen

TVT:n opetussuunnitelmien niveltäminen esiopetuksesta lukioon
Yhteistyö koulujen kesken
Yhteistyö kirjaston kanssa
Asiantuntijuuden jakaminen
Kansainvälinen ja kansallinen yhteistyö

Seuranta

Oppilaitoskohtainen suunnitelma
TVT:n strategian arviointi, kehittäminen ja tiedottaminen

Sivistyslautakunta 19.2.2002

2.4 TYÖTAVAT

Opetuksessa tulee käyttää oppiaineelle ominaisia menetelmiä ja monipuolisia työtapoja, joiden avulla tuetaan ja ohjataan oppilaan oppimista. Työtapojen tehtävänä on kehittää oppimisen, ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja, työskentelytaitoja ja sosiaalisia taitoja sekä aktiivista osallistumista. Työtapojen tulee edistää tieto- ja viestintätekniikan taitojen kehittymistä. Työtapojen tulee antaa mahdollisuuksia myös eri ikäkausille ominaiseen luovaan toimintaan, elämyksiin ja leikkiin.

Opettaja valitsee työtavat. Hänen tehtävänä on opettaa ja ohjata sekä yksittäisen oppilaan että koko ryhmän oppimista ja työskentelyä.

Työtapojen valinnan perusteita ovat, että ne

- virittävät halun oppia
- ottavat huomioon oppimisen prosessuaalisen ja tavoitteellisen luonteen
- aktivoivat työskentelemään tavoitteellisesti
- edistävät jäsentyneen tietorakenteen muodostumista sekä taitojen oppimista ja niissä harjaantumista
- kehittävät tiedon hankkimisen, soveltamisen ja arvioimisen taitoja
- tukevat oppilaiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvaa oppimista
- edistävät sosiaalista joustavuutta, kykyä toimia rakentavassa yhteistyössä sekä vastuun kantamista toisista
- kehittävät valmiuksia ottaa vastuuta omasta oppimisesta, arvioida sitä sekä hankkia palautetta oman toiminnan reflektointia varten
- auttavat oppilasta tiedostamaan omaa oppimistaan sekä mahdollisuuksiaan vaikuttaa siihen
- kehittävät oppilaan oppimisstrategioita ja taitoja soveltaa niitä uusissa tilanteissa.

Oppilaiden erilaiset oppimistyyliä ja sekä tyttöjen ja poikien väliset että yksilölliset kehityserot ja taustat tulee ottaa huomioon. Toteutettaessa opetusta yhdysluokissa tai yhdessä esiopetusryhmän kanssa on otettava huomioon myös eri vuosiluokkien tavoitteet ja omaleimaisuus.

2.5 OULUNSALON KIELIOHJELMA:

Lk	Opiskeltava kieli - uusi vieras kieli	Oppilaan viikkotuntimäärä	Oppilaan viikkotuntimäärä A2-kielen kanssa
3.lk	A1-englanti alkaa kaikille	23	
4.lk	Vapaaehtoinen A2 -saksa	23	25
5.lk		26	28
6.lk		26	28
7.lk	B-kieli ruotsi alkaa kaikille	30	32
8.lk	Valinnainen B2-kieli (valinnan mukaan voi opiskella joko ranskaa, saksaa tai venäjää)	31	31-33
9.lk		32	32-34

A2-saksan opiskeluryhmän minimikoko on 8 oppilasta.

2.6 OULUNSALON PERUSOPETUKSEN TUNTIJAKO

Aine	Luokka-aste									
(Valtioneuvoston tuntijakopäätöksen minimituntimäärä=pienet numerot)										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	yht.
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7 ₁₄	5	4	5 ₁₄	5	3	3	3 ₁₄	42 ₄₂
A-kieli (englanti)			2	2	3	2 ₈	2	3	3 ₈	17 ₁₆
B-kieli							3	2	1 ₆	6 ₆
Matematiikka	3	3 ₆	4	5	4 ₁₂	4	3	4	3 ₁₄	33 ₃₂
Ympäristö- ja luonnontieto	2	2	3	3 ₉						10 ₉
Biologia ja maantieto					1	2 ₃	2	2	3 ₇	10 ₁₀
Fysiikka ja kemia					1	1 ₂	2	2	3 ₇	9 ₉
Terveystieto							0,5	1,5	1 ₃	3 ₃
Uskonto/Elämänkatsomustieto	1	1	2	1	1 ₆	2	1	1	1 ₅	11 ₁₁
Historia ja yhteiskuntaoppi					2	1 ₃	2	2	3 ₇	10 ₁₀
Musiikki	1	1	1	2 ₄	1	1	1	1	₃	9 ₇
Kuvataide	2	1	2	1 ₄	2	2	2		₄	12 ₈
Käsityö	1	2	2	2 ₄	2	3	3		₇	15 ₁₁
Liikunta	2	2	2	3 ₈	3	3	2	2	2 ₁₀	21 ₁₈
Taito- ja taideaineet min.	6	6	7	8 ₂₆	8	9	8	3	2 ₃₀	57 ₅₆
Kotitalous							3		₃	3 ₃
Oppilaanohjaus							0,5	0,5	1 ₂	2 ₂
Valinnaisaineet								6	7 ₁₃	13 ₁₃
OPPILAAN tuntimäärä	19	19	23	23	25	26	30	30	31	226
VN minimituntimäärä	19	19	23	23	24	24	30	30	30	222
Vapaaehtoinen A-kieli (saksa)				2	2	2 ₆	2	2	2 ₆	12 ₁₂
Yhteensä A2-kielen kanssa				25	27	28	32	32	33	

(Tuntijaon muutos palvelulautakunta 17.6.2009 § 4)

2.7 OPETUKSEN PAINOTUKSET

Koulut toteuttavat valitsemiaan painotuksia vuosittaisen työsuunnitelman mukaisesti

3. OPISKELUN YLEINEN TUKI

3.1 KODIN JA KOULUN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Lapsi ja nuori elää samanaikaisesti sekä kodin että koulun vaikutuspiirissä. Huoltajilla on ensisijainen kasvatust vastuu lapsesta ja nuoresta. Koulu vastaa oppilaan kasvatuksesta ja oppimisesta kouluyhteisön jäsenenä. Kodin ja koulun välinen yhteistyö tukee oppilaan sopeutumista kouluyhteisöön sekä hänen oppimistaan.

YHTEISTYÖN PERUSTEET

- oppilaan oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen
- kodin ja koulun välinen avoin ja luottamuksellinen vuorovaikutus ja tiedottaminen – matala kynnyks (keskustelu ja kuuntelu)
- huoltajien mahdollisuus osallistua koulun opetus- ja kasvatustyön suunnitteluun ja arviointiin
- koulun ja opettajan aloitteellisuus yhteistyössä
- yhteinen yhteistyöhön sitoutuminen

YHTEISTYÖN TOTEUTUMINEN

OSALLISTUMINEN

- TAPAAMISET
- VANHEMPAINILLAT
- VANHEMPAINTOIMIKUNNAT

SÄÄNNÖT

- JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

TIEDOTTAMINEN

- KUUKAUSITIEDOTE
- LUKUVUOSITIEDOTE
- LUOKKATIEDOTTEET
- HENKILÖKOHTAISET YHTEYDENOTOT
- TIETOVERKKO

PALAUTE

- ASIAKASKYSELYT

OPPILASHUOLTO JA OPPILAAN- OHJAUS

- TAPAAMISET
- SIIRTYMISIIN LIITTYVÄT TAPAAMISET
- OPPILAANOHAUS
- OPPILASHUOLTORYHMÄN KOKOUKSET
- MONIAMMATILLINEN VERKOSTOTYÖ

Tarkempi vuosittainen yhteistyösuunnitelma liitetään koulun työsuunnitelmaan ja lukuvuositedotteeseen. Kodin ja koulun välisenä yhteistyöelimenä toimii koulun vanhempainyhdistys.

3.2 YHTEISTYÖ MUIDEN TAHOJEN KANSSA

Muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö kirjataan työsuunnitelmaan.

3.2.1 ESIOPETUKSEN JA ALKUOPETUKSEN YHTEISTYÖ

Lapsen siirtyessä alkuopetukseen huomioidaan hänen aikaisempi kehitys- ja oppimishistoriansa. Apuna voidaan käyttää kasvunkansiota tai esiopetuksen suunnitelmaa ja tiedonsiirtolomaketta esiopetuksesta 1. luokalle siirryttäessä. Tuleva luokanopettaja voi tutustua lapseen esiopetusryhmässä.

Lapsen kanssa pyritään löytämään hänen vahvuutensa sekä tunnistamaan kehitettäviä osa-alueita. Oppilaan on hyvä tiedostaa, että monen taidon oppimiseen tarvitaan tietoista harjoittelua ja vaivannäköä. Ilo osaamisesta ja onnistumisesta saavutetaan vähitellen.

Esiopetuksen ja alkuopetuksen yhteistyö voi sisältää:

- erityisopettajan mukaan tulon esiopetukseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa
- moniammatillisen yhteistyön oppimisvaikeuksien varhaisessa tunnistamisessa
- yhteisiä koulutuksia ja toiminnan yhteistä suunnittelua
- yhteisiä retkiä ja teemapäiviä
- kummiluokkatoimintaa
- koulutulokkaiden vierailuja kouluun pitkin lukuvuotta
- esiopetuksen vanhempainillassa keväällä voi olla opettajia mukana
- siirtokeskustelut keväisin

Kunkin koulun alueen koulu kutsuu oman alueensa esi- ja alkuopettajat viimeistään maaliskuussa neuvotteluun, jossa sovitaan esi- ja alkuopetuksen yhteistyöstä sekä kouluun tutustumispäivistä ja käydään palautekeskustelua yhteistyön sujumisesta. Ne kirjataan lukuvuosittain työsuunnitelmaan.

Taulukossa 1 on esi- ja alkuopetuksen yhteistyömalli lapsen siirtyessä kouluun. Taulukkoon voidaan lisätä koulukohtaisia ratkaisuja.

Esikoululaisesta koululaiseksi	
elo-syyskuu	<ul style="list-style-type: none"> • Esiopetus alkaa <ul style="list-style-type: none"> - tarpeelliset tukitoimet - erityisopettajan ja esiopettajan yhteistyötä - esiopetuksen vanhempainilta
tammi-helmikuu	<ul style="list-style-type: none"> • Esiopettajien ja opettajien neuvottelu (koulualueittain) <ul style="list-style-type: none"> - tulevan vuoden yhteistyötavoista sopiminen (kirjataan työsuunnitelmaan) • Kouluun ilmoittautuminen
maalis-huhtikuu	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutulokkaat vierailevat tulevassa koulussaan • Erityistä tukea tarvitsevien lasten <ul style="list-style-type: none"> - siirtokeskustelut - tuen tarpeen selvittäminen - sopivan ryhmän selvittäminen - tuleva luokanopettaja voi tutustua lapseen esiopetusryhmässä - lapsi tutustuu tulevaan luokkaan ja kouluun - erityisopettaja osallistuu moniammatilliseen tiedonsiirtopalaveriin päiväkodissa • Koulun ja päiväkodin yhteistyö lasten luokkiin jakoa varten • Kaikkien lasten virallinen kouluun tutustumispäivä <ul style="list-style-type: none"> - omaan luokkaan tutustuminen
toukokuu / elokuu	Tarvittaessa vanhempien ja uuden opettajan tapaaminen

3.3 OPPIMISSUUNNITELMA

Koulunkäyntiinsä tukea tarvitsevalle oppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelma on suunnitelma oppilaan opinto-ohjelman toteuttamiseksi. Oppilaan opinto-ohjelmalla tarkoitetaan luetteloa niistä oppiaineista ja aineryhmistä, joita oppilas on opiskellut lukuvuoden aikana. Oulunsalon kunnassa oppimissuunnitelma voidaan laatia oppilaalle, kun

- hän tarvitsee erityistä tukea koulunkäyntiinsä (oppilas, joka saa osa-aikaista erityisopetusta)
- hänellä on tutkimuksissa todettu koulunkäyntiin tai oppimiseen liittyviä vaikeuksia
- hän on maahanmuuttaja
- hän opiskelee pienluokassa
- opetus on vuosiluokkiin sitoutumatonta
- opettaja haluaa oppimissuunnitelman oman työnsä tueksi
- oppilaan siirtämistä tai ottamista erityisopetukseen harkitaan. Tällöin seurataan, miten oppilas edistyy hänelle suunniteltujen tukitoimien avulla. Sen jälkeen arvioidaan erityisopetukseen siirron tarve uudelleen.

Oppimissuunnitelman laatimiseen osallistuvat opettajan/opettajien lisäksi oppilas, hänen huoltajansa, erityisopettaja ja mahdollisesti koulun muut asiantuntijat. Perusopetuksen alkuvaiheessa opettaja vastaa oppimissuunnitelman laatimisesta, mutta vähitellen valmisteluvastuu voi siirtyä yhä enemmän oppilaalle itselleen. Jos lapselle on tehty esiopetussuunnitelma, oppimissuunnitelma voidaan laatia ensimmäisellä luokalla sen pohjalta.

Oppimissuunnitelma sisältää oppilaan opinto-ohjelman ja siinä kuvataan, miten opetussuunnitelman tavoitteet on tarkoitus saavuttaa. Lisäksi se sisältää edistymisen seurannan, mahdolliset tukitoimet ja yhteistyötahot. Siinä määritellään mahdolliset valinnaiset opinnot ja opiskelun erityiset painoalueet. Jos oppilas etenee vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelman mukaan, kirjataan oppimissuunnitelmaan opintokokonaisuudet, jotka sisältyvät oppilaan opinto-ohjelmaan. Siinä määritellään niiden suorittamisjärjestys, aikataulu sekä mahdolliset erityistavoitteet. Oppimissuunnitelman laatimisessa voidaan käyttää valmista lomaketta tai se voi olla vapaamuotoinen.

3.4 OPINTOJEN OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä jatkumo, jonka toteutuminen taataan siten, että ohjaustyöhön osallistuvat opettajat toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja opiskelun nivelvaiheissa.

Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Jokaisen opettajan tehtävänä on oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen.

Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oltava mahdollisuus saada tietoa perusopetuksen työtavoista, valintamahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan oppimiselle ja tulevaisuudelle. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee selvittää ohjauksen järjestämiseen, opiskeluun, oppilashuoltoon ja tukipalveluihin liittyvät koulukohtaiset asiat. Huoltajalle tulee järjestää tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiske-

luun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, oppilaanohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Koulussa toteutettavan ohjauksen tulee ennaltaehkäisevän toiminnan lisäksi tukea erityisesti niitä oppilaita, joilla on opiskeluun liittyviä vaikeuksia tai jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle perusopetuksen jälkeen.

OHJAUKSEN TOIMINTAMALLI/OPINTO-OHJAAJAT

Kuudesluokkalaisten ohjaus

Opinto-ohjaaja

- käy pitämässä infotilaisuudet kuudesluokkalaisille
- kerää luokkien muodostamisen kannalta oleelliset tiedot oppilaista (kortit + opettajien haastattelut)
- laatii kuudesluokkalaisille jaettavan tiedotteen yläasteella opiskelusta
- järjestää vanhempainillan kuudesluokkalaisten vanhemmille
- järjestää tulevien 7. luokkien tarkistamispalaveriin

Seitsemäsluokkalaisten ohjaus

Opinto-ohjaaja

- perehdyttää oppilaat oppitunneilla yläasteen tapoihin ja käytänteisiin
- opettaa opiskelutekniikkaa ja korostaa motivaation ja asenteen merkitystä
- ohjaa oppilaita valinnaisaineiden valinnassa
- seuraa oppilaiden koulunkäyntiä ja ottaa tarvittaessa henkilökohtaiseen ohjaukseen
- osallistuu vanhempainiltojenjärjestelyyn
- huolehtii lukuvuositedotteen päivityksestä ja jakelusta

Kahdeksasluokkalaisten ohjaus

Opinto-ohjaaja

- perehdyttää oppilaat Suomen koulutusjärjestelmään ja ohjaa hankkimaan tietoa eri aloista ja ammateista
- tarkistaa oppilaiden kanssa koulukohtaiset valinnaisainevalinnat 9. luokkaa varten
- ohjaa oppilaita ammatinvalintaa ja jatko-opintoja tukeviin TET -paikkoihin
- seuraa oppilaiden koulunkäyntiä ja ottaa tarvittaessa henkilökohtaiseen ohjaukseen esim.
- arvosanojen laskun tai motivaatio-ongelmien vuoksi
- kannustaa oppilaita pohtimaan jatko-opintokysymyksiä

Yhdeksäsluokkalaisten ohjaus

Opinto-ohjaaja:

- antaa oppilaille jatko-opintoihin liittyvää henkilökohtaista ohjausta vähintään kaksi kertaa
- seuraa oppilaiden koulunkäyntiä ja ottaa tarvittaessa henkilökohtaiseen ohjaukseen esim. nelosvaroitusten vuoksi
- ohjaa oppilaita jatko-opintoja ja ammatinvalintaa tukeviin TET -paikkoihin

- järjestää yhteistyössä toisen asteen oppilaitosten kanssa vanhempainiltoja vanhemmille ja oppilaille
- järjestää tutustumiskäyntejä toisen asteen oppilaitoksiin ja erityisoppilaitoksiin
- kannustaa oppilaita osallistumaan toisen asteen oppilaitosten järjestämiin avoimien ovien tilaisuuksiin
- kutsuu vierailijoita oppitunneille
- tiedottaa koteihin yhteishausta ja yhteishaun ulkopuolella oleviin oppilaitoksiin hakemisesta
- huolehtii yhteishausta

3.5 TUKIOPETUS

Oppilaalla on oikeus saada tukiopetusta ja se tulee aloittaa heti, kun oppilaan oppimisvaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja. Tukiopetusta on pyrittävä järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan huoltajien kanssa, ja heille tulee antaa tietoa tukiopetuksen järjestämisestä. Tukiopetusta annetaan ensisijaisesti oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien ulkopuolella.

3.6 OPETUKSEN ERIYTTÄMINEN YLEISOPETUKSEN LUOKASSA

Ensisijainen keino tukea oppilaan koulunkäyntiä on opetuksen eriyttäminen. Tällöin opetuksessa huomioidaan oppilaan yksilölliset oppimisvalmiudet. Eriyttäminen voi tapahtua esimerkiksi oppisisältöjä, opetusmenetelmiä tai opiskelumateriaalia muokkaamalla siten, että yleisopetuksen tavoitteet saavutetaan.

3.7 OPPILASHUOLTO

Oppilashuolto kuuluu kaikille koulun henkilöstöryhmille. Se perustuu useisiin eri lakeihin (mm. perusopetuslaki, lastensuojelulaki ja kansanterveyslaki).

Oppilashuoltotyön ensisijainen tehtävä on

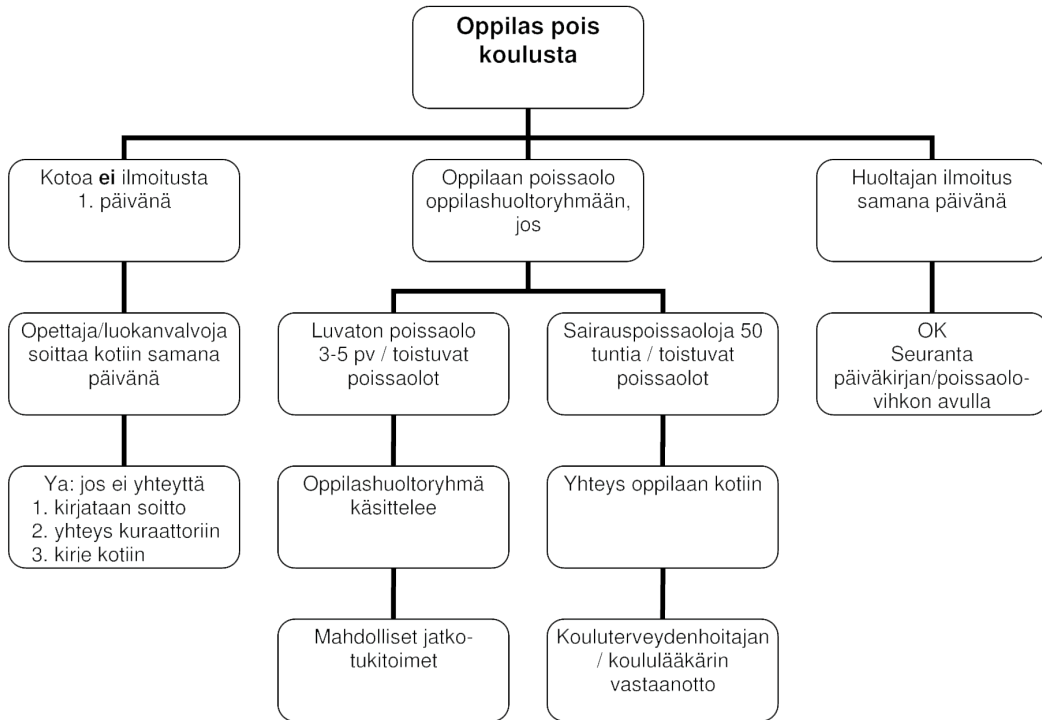
- edistää oppilaan tasapainoista kasvua ja kehitystä sekä varmistaa kaikille tasavertainen oppimisen mahdollisuus
- ennaltaehkäistä ja tunnistaa oppimisvaikeuksia ja muita ongelmia sekä puuttua niihin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa

3.7.1 TURVALLINEN KOULUYMPÄRISTÖ

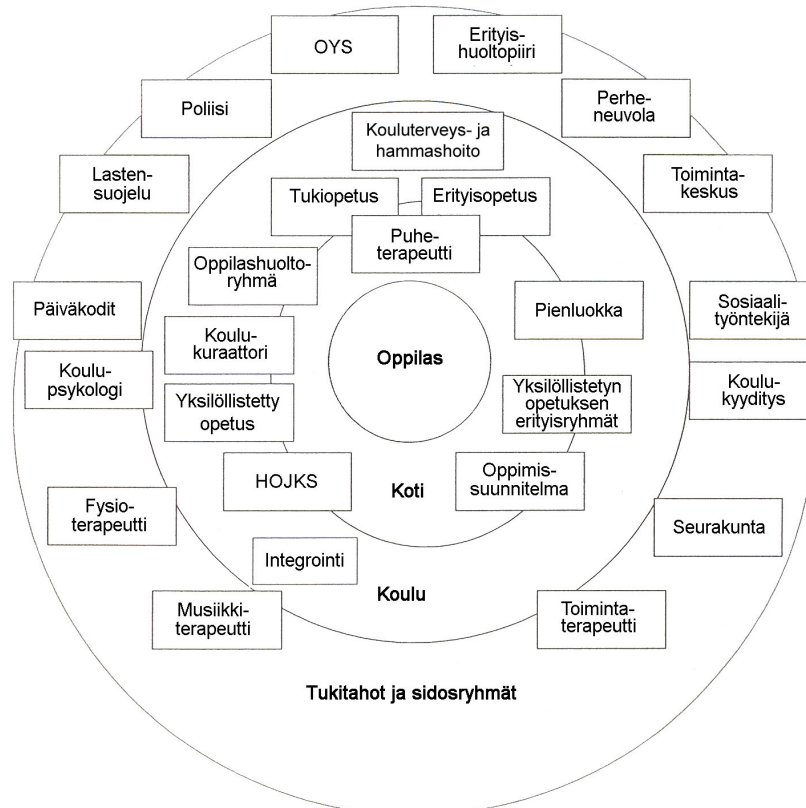
Koulu yhteisön toiminnan turvallisuutta edistävät terve kouluympäristö, koulun säännöt sekä kriisi- ja pelastautumissuunnitelmat. Vastuullisessa koulu yhteisössä toimintatavoista ja säännöistä on sovittu yhdessä. Yhteinen välittäminen ja varhainen puuttuminen ovat toimenpiteitä, joihin kaikki sitoutuvat. Hyvinvointia edistävät välittäminen, ilmapiiristä huolehtiminen, terveydellisten olojen tarkastusten ja kyselyjen toimenpiteet sekä arviointi- ja kehittämiskeskustelujen järjestäminen. Oppilaiden poissaolot kirjataan luokkakohtaisesti. Kiusaamistapauksiin puututaan välittömästi, ne dokumentoidaan ja niistä tiedotetaan huoltajille.

Oppilaan hyvinvoinnin tukemiseksi koulut seuraavat oppilaan läsnäoloa koulussa. Vanhemmat voivat pyytää lupaa koulutyöstä poissaoloon muun syyn kuin sairauden vuoksi opettajalta (1-3 pv) tai rehtorilta (yli 3 pv). Jos oppilas jää saapumatta kouluun, on huoltaja velvollinen ilmoittamaan syyn poissaoloon samana päivänä. Jos ilmoitusta ei tule, luokanvalvoja tai -opettaja ottaa yhteyden huoltajaan ja toimitaan seurantamallin mukaisesti.

POISSAOLOJEN SEURANTAMALLI

OPPILASHUOLLON YHTEISTYÖTAHOT

3.7.2 OPPILASHUOLTORYHMÄ

Oppilaalla on oikeus saada riittävästi tuki- ja erityisopetusta sekä ohjausta oppimiseen ja jatko-opintojen suunnitteluun. Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen tukena ovat koulujen oppilashuoltoryhmät. Ryhmään kuuluu kouluhenkilökunnan lisäksi tarvittaessa kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, psykologi, koulukuraattori ja kunnan sekä Nuorten Ystävien perhe- ja sosiaalityöntekijät.

Kun oppilas tarvitsee apua, oppilashuoltoryhmä määrittelee:

- miten toimitaan
- kuka toimii
- toimenpiteet ja tukitoimet
- seurannan
- mahdollisen konsultaatiotarpeen

OPPILASHUOLTORYHMÄN TEHTÄVÄALUEET

Oppimisilmasto:

- opiskeluilmapiiirin ja yhteistyötaitojen tukeminen/ kehittäminen (hyväksyvä, kannustava, myönteinen)
- suvaitsevaisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen

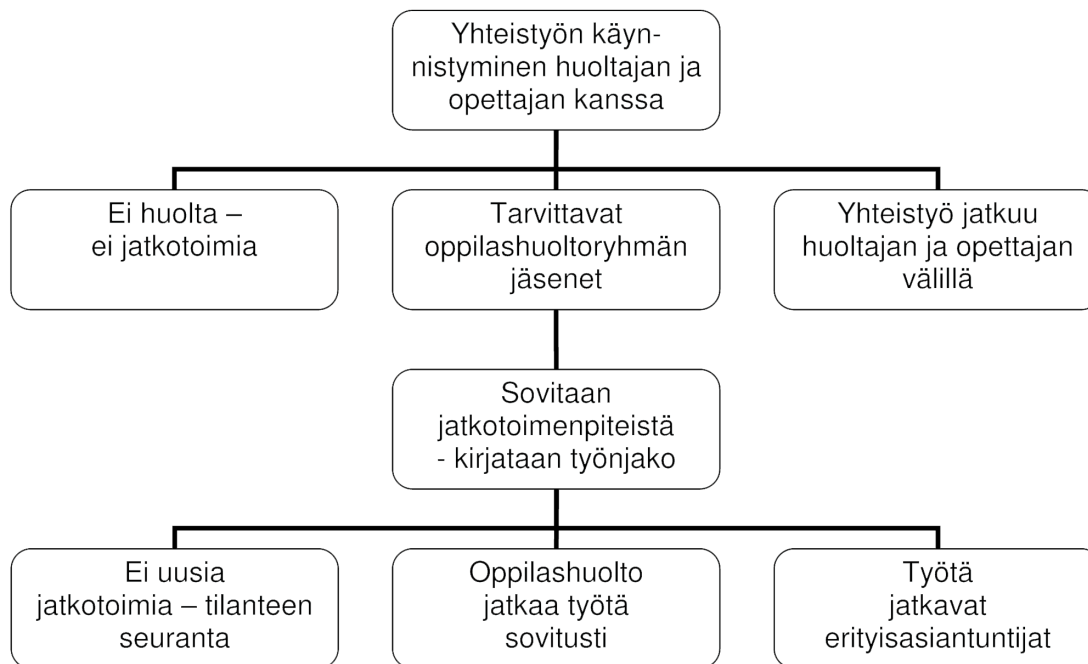
Ennaltaehkäisevä toiminta:

- koulun toimintaperiaatteet
- opetusmenetelmät
- opetusryhmärakenne
- hyvinvointikartoitus
- koulukiusaamisen
- ennaltaehkäisy
- yhteistyötaitojen kehittäminen
- ratkaisukeskeisyys

Oppilasasiat:

- oppimisvaikeudet
- tutkimuksiin ohjaus
- opetuksen yksilöllistäminen
- nopeutus, lykkäys
- palautus (esikoulu)
- pienluokan käyttö
- poissaolot
- käytöshäiriöt
  - kiusaaminen
  - kotiolut

TOIMENPITEET OPPILAAN ONGELMATILANTEISSA:

Mikäli oppilas saa kirjallisen varoituksen tai häneltä evätään opetukseen osallistuminen, tukitoimenpiteistä sovitaan oppilashuoltoryhmässä yhdessä vanhempien kanssa.

3.7.3 KOULUTERVEYDENHUOLTO

Kouluterveydenhuolto on ennaltaehkäisevää terveydenhoitoa. Siihen kuuluu oppilaan hyvinvoinnin ja terveyden seuraaminen ja edistäminen

Oppilaan henkilökohtaisen terveydentilan toteaminen ja seuraaminen on laajentunut hyvinvoinnin ja terveyden kokonaisvaltaiseksi seuraamiseksi, arvioimiseksi ja tukemiseksi yhdessä muiden kouluyhteisössä toimivien asiantuntijoiden kanssa. Kouluterveydenhuolto tuo tähän oppilaskohtaiseen työhön terveyden edistämisen, terveydenhoidon ja lääketieteellisen asiantuntemuksen. Sairaanhoitovastaanotto on tärkeä osa kouluterveydenhuoltoa. Ongelmien mahdollisimman varhainen havaitseminen ja oppilaan viipymätön auttaminen, jatkotutkimusten ja hoidon järjestäminen sekä hoidon ja kuntoutuksen koordinointi ovat kouluterveydenhuollon keskeisiä tehtäviä.

Kouluterveydenhuoltoon kuuluvat myös osallistuminen oppimisvaikeuksien tunnistamiseen yhteistyössä opetushenkilöstön kanssa sekä koulun terveydellisten olojen valvonta ja edistäminen ja osallistuminen koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen

Oulunsalon kouluissa terveystarkastus tehdään joka toinen vuosi 1., 3. ja 5. vuosiluokille. Koululääkäri tarkastaa kaikki 3. ja 8. vuosiluokkien oppilaat.

3.7.4 PSYKOLOGI

Psykologi työskentelee yhdessä oppilaan, hänen huoltajansa sekä kouluhenkilöstön kanssa. Yhdessä sovitaan työmuodoista ja tarvittavista tapaamisista. Psykologi tekee koulunkäyntiin liittyviä psykologisia tutkimuksia ja osallistuu koulujen oppilashuoltoryhmien työhön. Ajan psykologille varaavat vanhemmat itse. Psykologi on mukana selvittämässä oppilaan koulunkäynnin aloittamisajankohtaa, lapsen kannalta tarkoitukseenmukaista koulumuotoa sekä muita koulunkäyntiä ja kehitystä edistäviä tukimuotoja.

3.7.5 KOULUNKÄYNNINOHJAAJA

Vammaisella tai muuta erityistä tukea tarvitsevalla oppilaalla on oikeus saada oppimisen turvaamiseksi riittävät avustajapalvelut sekä tarvittavat erityisapuvälineet. Koulunkäynninohjaajan tehtäviin kuuluu oppilaan tukeminen, avustaminen ja oppimisen ohjaaminen. Tavoitteena on oppilaan itsenäisyyden ja omatoimisuuden kehittyminen. Koulunkäynninohjaajan voi saada asiantuntijalausunnolla tuekseen oppilas, jolla on vaikea vamma tai jonka käytös-, tunne-elämän tai sosiaalinen häiriö vaikeuttaa tai rajoittaa merkittävästi oppimista.

Koulunkäynninohjaajan työ on yhteistyötä koko kouluyhteisön ja perheen kanssa.

3.7.6 KRIISI- JA PELASTAUTUMISSUUNNITELMAT

Koulukohtaisten kriisi- ja pelastautumissuunnitelmien tavoitteena on ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteiden ennaltaehkäisy ja torjunta. Jokaisella kululla on oma kriisi- ja pelastautumissuunnitelmansa.

3.7.7 MUITA OPPILAAN HYVINVOINTIA EDISTÄVIÄ TUKIPALVELUITA

- Kouluruokailu

Monipuolinen kouluruoka tukee oppilaan kasvua ja kehitystä sekä edistää hänen terveyttään. Kouluaterian tulee päivittäin kattaa 1/3 kasvavan nuoren ravinnon tarpeesta. Ruokapalveluyksikkö valmistaa aterioita Kirkonkylän koululle, Pitkäkankaan koulukeskukseen ja Salonpään koululle. Valmistuskeittöinä toimivat Kirkonkylän koulun ja Pitkäkankaan koulukeskuksen keittiöt.

- Koulukuljetus

Oulunsalon kunnassa koulukyydityksen saavat 1.-6. luokkien oppilaat, joiden koulumatka on yli 3 km sekä 7-9. luokkien oppilaat, joiden koulumatka on yli 5 km. Jos koulumatka oppilaan ikä tai muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi, on oppilaan huoltajalla mahdollisuus anoa maksutonta kuljetusta. Päätöksen maksuttomasta kuljetuksesta tekee koulutoimenjohtaja rehtorin esityksestä. Koululaisauton kuljettaja on kasvattaja, joka toimii yhteistyössä kouluhenkilöstön kanssa.

3.8 KERHOTOIMINTA

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää kerhotoimintaa. Kerhotoiminnan tulee perusopetuksen tavoitteiden mukaisesti tukea oppilaan eettistä ja sosiaalista kasvua sekä itsensä monipuolista kehittämistä. Kerhotoiminnan tarkoituksena on edistää myönteisen harrastusten viriämistä sekä antaa oppilaalle mahdollisuus muuhunkin kuin tavanomaiseen koulutyöhön turvallisessa ja rauhallisessa ympäristössä.

Kerhotoiminnan tulee tarjota monipuolista, lasta ja nuorta arvostavaa toimintaa sekä tilaisuuksia myönteiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten lasten kanssa. Kerhot ovat oppilaille vapaaehtoisia.

Kerhotoiminnan tavoitteet:

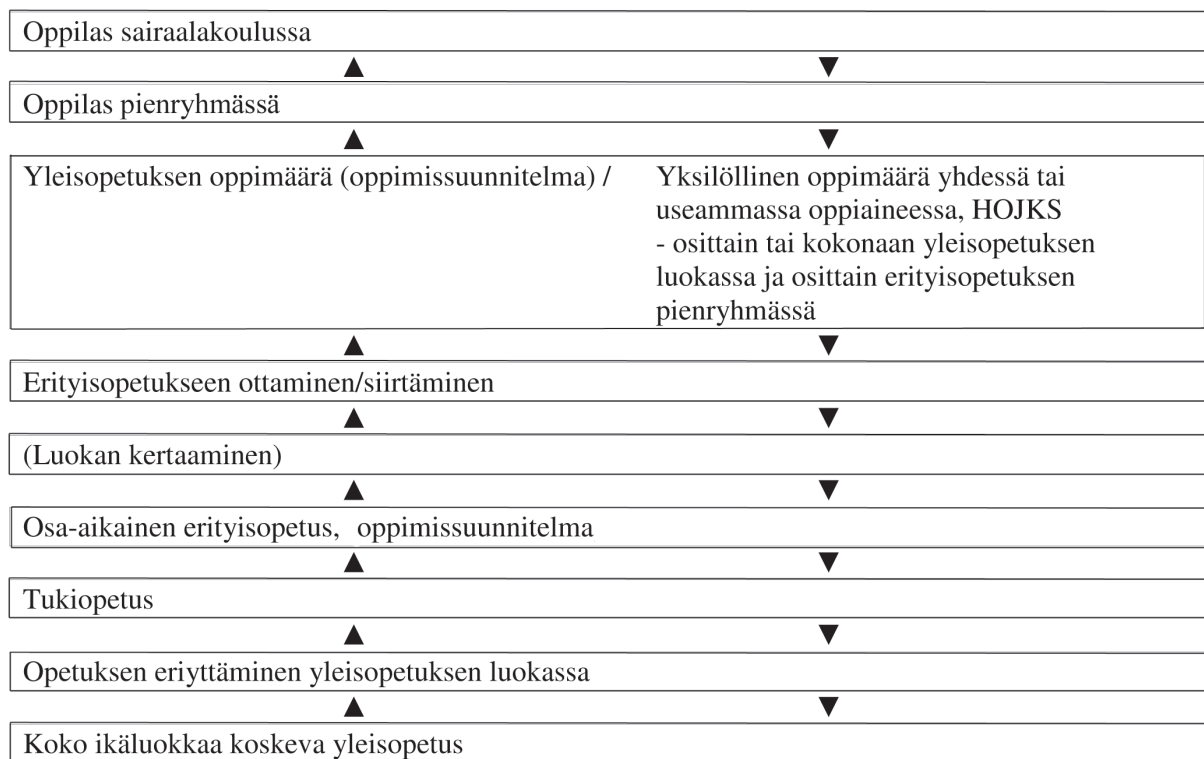
- kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen
- lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen
- mahdollisuuden antaminen sosiaalisten taitojen kehittämiseen ja yhteisöllisyyteen kasvamiseen
- mahdollisuuden antaminen onnistumisen ja osaamisen kokemukseen
- luovan toiminnan ja ajattelun kehittäminen
- lasten ja nuorten kannustaminen tuottamaan omaa kulttuuriaan
- mahdollisuus oppilaan tuntemisen lisäämiseen
- harrastuneisuuden tukeminen ja myönteisten harrastusten edistäminen

Oulunsalon kunnassa kerhotoiminta kirjataan koulun työsuunnitelmaan ja tavoitteet esitellään kullekin vuodelle koulun lukuvuositedotteessa. Toimintaa järjestetään koulun omana toimintana ja tukena voivat olla muun muassa vanhempainyhdistys, kansalaisopisto ja liikuntakoulu. Koulun omat kerhot toteutuvat talousarvion mahdollistamissa puitteissa.

4. ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN OPPILAIDEN OPETUS

Erityistä tukea saattavat tarvita oppilaat, joiden kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytykset ovat heikentyneet vamman, sairauden tai toimintavajavuuden vuoksi. Lisäksi erityisen tuen piiriin kuuluvat oppilaat, jotka tarvitsevat psyykkistä tai sosiaalista tukea. Erityisen tuen piiriin kuuluvat myös oppilaat, joilla on opetuksen ja oppilashuollon asiantuntijoiden sekä huoltajan mukaan kehityksessään oppimiseen liittyviä riskitekijöitä. Jos oppilaalle ei voida järjestää opetusta muuten, oppilas tulee ottaa tai siirtää erityisopetukseen. Silloin oppimäärät ja opetusjärjestelyt sekä tukipalvelut määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetus tulee perusopetuslain (628/1998) mukaan järjestää, kuten kaikille oppilaille, ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja niin usein kuin mahdollista yleisopetuksen lähikoulussa tai -luokassa. Huoltajalla ja oppilaalla on myös mahdollisuus vaikuttaa koulun valintaan.

Integraatio tarkoittaa pyrkimystä toteuttaa erityiskasvatus mahdollisimman pitkälle yleisten kasvatuspalvelujen yhteydessä, missä koko ikäluokka käy koulua. Integraation tavoitteena on synnyttää yhteistoimintaa ja yhteistyötä, mikä edesauttaa toisten hyväksymistä ja myönteisten sosiaalisten suhteiden syntymistä. Se luo pohjaa myöhemmälle koulun jälkeiselle ihmisten tasa-arvolle. Kunnassamme tarvitaan runsaasti erilaisia integraatoratkaisuja. Erityisoppilaat ovat ainutkertaisia yksilöitä ja tällöin heidän opetusta suunniteltaessa ja toteutettaessa tulee tehdä yksilölliset ratkaisut.

Kun yleisopetuksen luokassa on erityistä tukea tarvitseva oppilas, koulussa on turvattava sekä integroitavan oppilaan että luokan muiden oppilaiden riittävän resurssin ja muun tuen saaminen. Jos oppilas tarvitsee asiantuntijalausunnan perusteella henkilökohtaisen koulunkäyntiavustajan, pyritään sellainen järjestämään. Erityisryhmissä voi olla henkilökohtaisten avustajien lisäksi luokka-avustaja. Resurssia kohdennetaan siten, että erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden yksilölliset oppimisvalmiudet voidaan ottaa tarkoituksenmukaisesti huomioon.

Yksilöllistetyn opetuksen erityisryhmät toimivat Oulunsalossa:

- Kirkonkylän koulu (yksi)
- Pitkäkankaan koulu (kaksi)
- Salonpään koulu (yksi)
- Oulunsalon yläaste (kaksi)

Yleisopetuksen pienryhmä:

- Pitkäkankaan koulu (yksi)
- Oulunsalon yläaste (yksi)

Lisäksi kaikilla kouluilla annetaan osa-aikaista erityisopetusta.

4.1 OSA-AIKAINEN ERITYISOPETUS

Oppilaalle, jolla on lieviä oppimis- tai sopeutumisvaikeuksia ja joka tarvitsee muun opetuksen yhteydessä erityistä tukea oppimisen edellytysten parantamiseksi, tulee antaa osa-aikaista erityisopetusta. Oppimisvaikeudet voivat ilmetä kielen kehityksen, kuten puheen, lukemisen tai kirjoittamisen vaikeuksina tai vaikeuksina matematiikan tai jonkin muun oppiaineen alueella.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan muun opetuksen ohessa samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöllisesti. Erityisopetus ja luokkaopetus toimivat tiiviissä yhteistyössä ja erityisopetusryhmissä oppilaat ja ryhmäkoko vaihtuvat tarpeen mukaan lukuvuoden aikana. Erityisopettaja voi työskennellä myös luokanopettajan kanssa oppilaan omassa luokassa. Osa-aikaista erityisopetusta saavalle oppilaalle voidaan laatia tarvittaessa oppimissuunnitelma. Osa-aikaista erityisopetusta voidaan antaa myös erityisopetukseen otetuille tai siirretyille oppilaille.

Osa-aikaista erityisopetusta luokilla 7-9 toteutetaan muun yleisopetuksen ohessa kuutena periodina lukuvuoden aikana. Osa-aikainen erityisopetus painottuu eri oppiaineissa ilmenevien oppimisvaikeuksien helpottamiseen ja oppilaan tukemiseen. Tavoitteena on myös tukea oppilaan kasvua ja kehitystä, ehkäistä alisuoriutumista, ylläpitää opiskelumotivaatiota ja vahvistaa oppilaan itsetuntoa.

Erityisopettaja toimii yhteistyössä aineenopettajien, luokanvalvojien, oppilaiden, oppilaiden huoltajien ja oppilashuoltohenkilöstön kanssa. Erityisopettaja osallistuu tulevien 7. luokkalaisten luovutuspalaveriin. Lisäksi tarvittaessa erityisopettaja avustaa opinto-ohjaajia, kun tulevia 7. luokkalaisia jaetaan luokkiin. Osa-aikaista erityisopetusta saaneen oppilaan jatko-opintoihin liittyvissä asioissa erityisopettaja tekee tarvittaessa yhteistyötä myös esim. ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden opettajien kanssa.

4.2 OPPILAAN OTTAMINEN TAI SIIRTÄMINEN ERITYISOPETUKSEEN

Oppilas voidaan siirtää tai ottaa erityisopetukseen jo esiopetusvuoden aikana tai oppivelvollisuuden alettua. Esiopetuksessa erityistukea tarvitsevalle lapselle laaditaan kuntoutus- ja esiopetussuunnitelma, joka tarkoittaa samaa kuin HOJKS. Sen pohjalta suunnitellaan tukitoimet koulua varten.

Kun erityistä tukea tarvitseva lapsi siirtyy esiopetuksesta perusopetukseen, siirron on tapahduttava yhteistyössä lapsen huoltajien, esiopetuksesta ja perusopetuksesta vastaavan henkilöstön sekä tarvittaessa muiden lasta kuntouttavien tahojen kanssa. Siirtokeskustelut pyritään käymään keväällä niin varhain, että lapsi ehtii tutustua tulevaan kouluunsa ja oppimisympäristöönsä. (Katso taulukko kohdasta 3.2.1)

Erityisopetuspäätöksen edellytyksenä on vanhempien suostumus sekä lapselle tehdyt lääketieteelliset, psykologiset ja/tai sosiaaliset selvitykset. Tarvittaessa myös erityisopettaja antaa lausunnon. Rehtorin esityksestä sivistysjohtaja tekee päätökset. Mikäli vanhemmat vastustavat siirtoa, asian päättää sivistyslautakunta. Erityisopetuksesta yleisopetukseen siirtymisestä tehdään uusi päätös. Erityisopetukseen otto/siirtopäätös voidaan tehdä myös määräaikaisena. (liite 3) Erityisopetusryhmään tehtävät siirrot pyritään tekemään siten, että oppilas aloittaa koulunkäyntinsä erityisryhmässä lukuvuoden alussa. Oppilaalle järjestetään tutustumisen keväällä.

Erityisopetukseen otetun tai siirretyn oppilaan opetuksessa on ratkaistava, voidaananko opetus järjestää muun opetuksen yhteydessä. Mikäli opiskelu yleisopetuksen ryhmässä ei ole mahdollista tai se ei ole oppilaan kehityksen kannalta tarkoituksenmukaista, opetus tulee järjestää muussa sopivassa paikassa. Koulutulokkaita ja perusopetuksen oppilaita voidaan sijoittaa erityisryhmään asiantuntijatahon tutkimusten pohjalta annetun lausunnon perusteella. Sijoituspaikasta keskustelevat vanhemmat, rehtorit ja erityisopettajat. Päätöksen tekee sivistysjohtaja rehtorin esityksestä.

4.3 OPETUKSEN YKSILÖLLISTÄMINEN

Jokaiselle erityisopetukseen otetulle tai siirretylle oppilaalle laaditaan hyväksytyyn opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, HOJKS. HOJKS:aan tulee sisältyä tiedot, joita tarvitaan oppilaan oppimisvaikeuksien huomioon ottamiseksi ja opetuksen yksilöllistämiseksi. HOJKS on salassa pidettävä asiakirja ja se on säilytettävä lukitussa paikassa.

HOJKS:a ovat laatimassa oppilas huoltajineen, opettajat, erityisopettaja ja tarvittaessa moniammatillinen tukihenkilöstö. Erityisopettaja toimii vastuuhenkilönä ja koollekutsujana. Oppilaan siirtyessä toiseen kouluun HOJKS luovutetaan asianosaisen koulun rehtorille.

HOJKS sisältää kuvauksen oppilaan oppimisvalmiuksista, vahvuuksista ja erityistarpeista sekä näiden edellyttämistä opetus- ja oppimisympäristöjen kehittämistarpeista. Näiden pohjalta HOJKS:aan laaditaan opetuksen ja oppimisen lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteet. Oppiaineiden keskeiset tavoitteet ja sisällöt kirjataan silloin, kun ne on yksilöllistetty yleisistä oppimääristä. HOJKS:ssa kuvaillaan myös oppilaan tarvitsema erityistuki, erityiset apuvälineet, oppimateriaalit, tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetus- ja oppilashuoltopalvelut sekä kommunikointitavat. HOJKS:ssa mainitaan henkilöt, jotka osallistuvat oppilaan opetus- ja tukipalveluiden

järjestämiseen sekä heidän vastuualueensa. HOJKS sisältää kuvauksen opetuksen järjestämisestä muun opetuksen yhteydessä ja/tai erityisopetuksen ryhmässä. Oppilaan edistymistä ja suunnitelman toimivuutta seurataan myös HOJKS:ssa.

HOJKS:n toteutumista tulee arvioida ja seurata etenkin oppilaan siirtyessä esiope-
tuksesta perusopetukseen, perusopetuksen aikana luokasta ja koulusta toiseen sekä
perusopetuksesta toiselle asteelle. Erityislastentarhanopettajien ja erityisopettajien vas-
tuulla on järjestää tarvittaessa siirtopalaverit.

Oppilaan arviointi perustuu yleiseen oppimäärään tai siihen oppimäärään, joka on
kirjattu hänelle henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan.
HOJKS:ssa määritellystä yksilöllisestä oppimäärästä on tehtävä merkintä oppilaan
todistukseen.

Erityisopetukseen otetun tai siirretyn oppilaan opetus voidaan järjestää toisin kuin
koulussa noudatettavassa tuntijaossa on määrätty, jos se on perusteltua oppilaan
oppimisedellytysten kannalta. Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen on ensisijai-
nen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Vapautta-
miseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt. Jos oppilas on va-
pautettu jonkin oppiaineen opiskelusta, hänelle tulee järjestää jonkin muun oppiaineen
opetusta tai ohjattua toimintaa siten, ettei oppilaan viikkotuntimäärä vähene. Järjestelyt
tulee kirjata HOJKS:aan. Koulun rehtori tekee päätöksen HOJKS:in käyttöönnotosta.

4.4 PIDENNETTY OPPIVELVOLLISUUS

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden
vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvalli-
suus vuotta aikaisemmin ja kestää yksitoista vuotta. Pidentetyssä oppivelvollisuudes-
sa esiopetus voi kestää kaksi vuotta ja opetus voidaan toteuttaa oppiaine-
kokonaisuuksina. Pidentetyn oppivelvollisuuden piiriin voivat kuulua vaikeasti vam-
maiset tai kehityksessään viivästyneet lapset. Päätöksen tekee sivistysjohtaja asiantuntija-
lausunnon perusteella.

Pidentetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetuksessa oppiainei-
ta voidaan yhdistää oppiainekokonaisuuksiksi. Oppiainekokonaisuuksia voidaan muo-
dostaa kaikille yhteisistä oppiaineista sekä valinnaisista aineista opetussuunnitelmassa
tai HOJKS:ssa päätettävällä tavalla. Oppilaalle, joka on vapautettu jonkin oppiaineen
opiskelusta, tulee järjestää muiden oppiaineiden opetusta tai ohjattua toimintaa siten,
ettei hänen vuosiviikkotuntiansa määrä vähene. Esim. viittomakielen opetus voidaan
järjestää äidinkielen ja kirjallisuuden oppituntien lisäksi muihin kieliin varatuilla tunneil-
la.

4.5 OPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN TOIMINTA- ALUEITTAIN

Mikäli opetusta ei voida oppilaan vaikean vammaisuuden, kehitysvammaisuuden
tai vaikean sairauden vuoksi järjestää oppiaineittain laaditun oppimäärän mukaisesti,
se tulee järjestää toiminta-alueittain. Opetussuunnitelmaan kuuluvat toiminta-alueet ovat
motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen
taidot ja kognitiiviset taidot.

Motoristen taitojen oppimisen tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehon hahmotusta

sekä edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä. Motoristen taitojen opetuksen tulee sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyuden ja lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

Kommunikaatiotaitojen oppimisen tavoitteena on orientoitumisreaktion muodostuminen ja sen pohjalta rakentuva erilaisten ilmaisujen ymmärtäminen ja tuottaminen. Kielen ja kommunikaation opetuksen tulee sisältää kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite- ja sanavarastoa, viittomien, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita.

Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan vuorovaikutustaitojen kehittyminen. Osa-alueiden tulee sisältää vuorovaikutustaitoja ja itsehallinnan taitoja koskevia tavoitteita.

Päivittäisten taitojen oppimisen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista elinympäristön toimintoihin ja edistää hänen omatoimisuuttaan ja itsenäistymistään. Osa-alueiden tulee sisältää terveyttä ja turvallisuutta, arkipäivän elämäntaitoja, asumista ja ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoa koskevia tavoitteita.

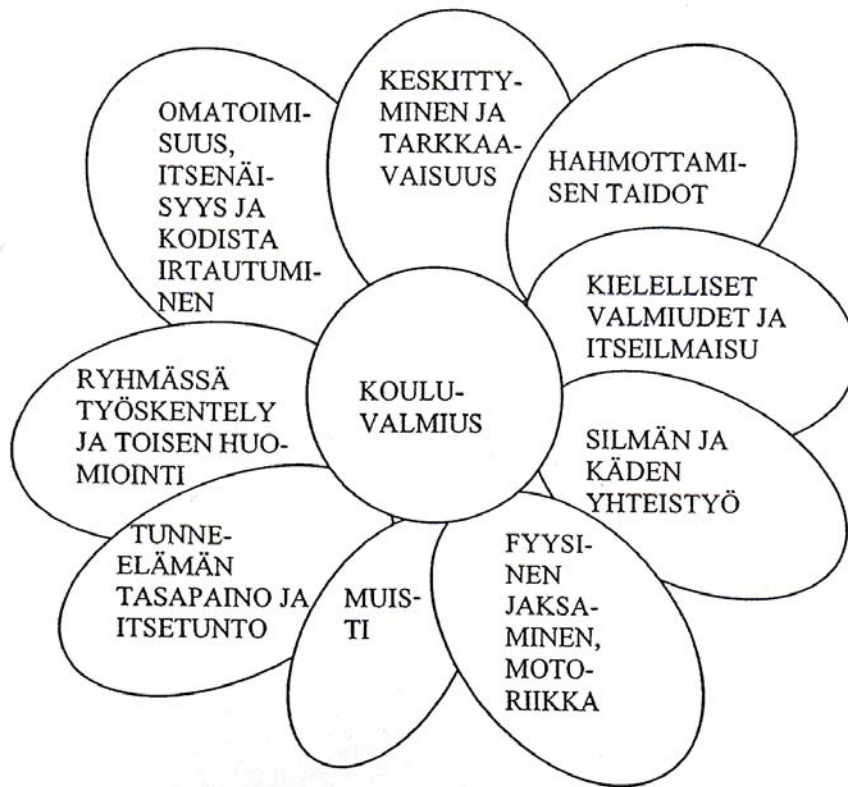
Kognitiivisten taitojen oppimisen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Osa-alueiden tulee sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmaratkaisun ja syy-seuraussuhteen oppimisen harjoituksia.

4.6 KOULUNKÄYNNIN POIKKEAVA ALOITTAMISAJANKOHTA

Perusopetuslain mukaisesti lapsella on oikeus aloittaa koulunkäyntinsä vuotta säädettyä aikaisemmin tai myöhemmin. Opetuksen aloittamista voidaan varhentaa, jos lapsella on psykologisten ja tarvittaessa lääketieteellisten selvitysten perusteella edellytykset suoriutua opiskelusta. Opetuksen järjestäjä voi mainittujen selvitysten perusteella antaa lapselle luvan koulunkäynnin poikkeavaan aloittamisajankohtaan.

Mikäli lapsen koulunkäyntiä suunnitellaan alkavaksi vuotta säädettyä aikaisemmin, pyydetään huoltajia kääntymään yksityissektorilla työskentelevien asiantuntijoiden puoleen. Muissa tapauksissa kouluvalmiustutkimukset tekee kunnassa toimiva psykologi.

Jos perusopetuksen tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ole ilmeisesti mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta aikaisemmin ja kestää yksitoista vuotta. Pidennetyssä oppivelvollisuudessa esiopetus voi kestää kaksi vuotta. Ennakoimalla voidaan ehkäistä koulunkäynnin myöhentäminen. Päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta tekee sivistysjohtaja asiantuntijalausunnan perusteella.

Kouluvalmiuden arviointi (Raninen & Takalo 2000)

4.7 JOUSTAVA PERUSOPETUS (JOPO)

Perusopetuksen oppimäärän voi suorittaa myös ns. joustavan perusopetuksen ryhmässä. Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7.- 9. vuosiluokkien oppilaille, joille opiskelu isossa ryhmässä ja teoriapainotteisena tuottaa ongelmia niin paljon, että oppilaalla on erityisiä vaikeuksia saada perusopetuksen päättötodistus ilman erityistoimenpiteitä. Lisäksi tavoitteena on rakentaa opinpolkuja jatko-opintoja ajatellen. Ryhmän koko on enintään 10 oppilasta. Joustavan perusopetuksen ryhmässä voi olla myös maahanmuuttajaoppilaita.

Joustavan perusopetuksen suunnitelma on kokonaisuudessaan liitteenä sivulla 32.

---

5. ERI KIELIRYHMIIN KUULUVIEN OPPILAIDEN OPETUS

Saamelaisten, romanien, viittomakielisten ja maahanmuuttajien opetuksessa toimitaan Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004 -asiakirjan mukaisesti.

Eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvien opetuksen tulee antaa perusta kaksikielisyydelle sekä mahdollisuus kasvaa oman kulttuuriyhteisönsä ja suomalaisen yhteiskunnan aktiiviseksi jäseneksi.

6 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

6.1 EHEYTTÄMINEN JA AIHEKOKONAISUUDET PERUSOPETUKSEN LUOKILLA 1 - 9

Opetus voi olla ainejakoista tai eheytettyä. Opetuksen eheyttämisen tavoitteena on ohjata tarkastelemaan ilmiöitä eri tiedonalojen näkökulmista rakentaen kokonaisuuksia ja korostaen yleisiä kasvatuksellisia ja koulutuksellisia päämääriä.

Aihekokonaisuudet ovat sellaisia kasvatus- ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Ne ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja. Niiden kautta vastataan myös ajan koulutushaasteisiin.

Aihekokonaisuudet kuvataan tässä kohdassa, mutta ne toteutuvat eri oppiaineissa niille luonteenomaisista näkökulmista oppilaan kehitysvaiheen edellyttämällä tavalla. Opetussuunnitelmaa laadittaessa aihekokonaisuudet tulee sisällyttää yhteisiin ja valinnaisiin oppiaineisiin sekä yhteisiin tapahtumiin, ja niiden tulee näkyä koulun toimintakulttuurissa.

6.1.1 IHMISENÄ KASVAMINEN

Koko opetuksen kattavan Ihmisenä kasvaminen -aihekokonaisuuden päämääränä on tukea oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja elämän hallinnan kehittymistä. Tavoitteena on luoda kasvu ympäristö, joka tukee toisaalta yksilöllisyyden ja terveen itsetunnon ja toisaalta tasa-arvoon ja suvaitsevaisuuteen pohjautuvan yhteisöllisyyden kehittämistä.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvuaan sekä omaa ainutkertaisuuttaan
- arvioimaan toimintansa eettisyyttä ja tunnistamaan oikean ja väärän
- tunnistamaan esteettisten kokemusten tärkeyden elämänlaadulle
- tunnistamaan oman oppimistyyhinsä ja kehittämään itseään oppijana
- toimimaan ryhmän ja yhteisön jäsenenä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen kasvuun vaikuttavia tekijöitä, tunteiden tunnistaminen ja käsittely, vireyteen ja luovuuteen vaikuttavia tekijöitä
- oikeudenmukaisuus, tasa-arvo
- esteettinen havainnointi ja esteettisten ilmiöiden tulkinta
- opiskelutaidot ja pitkäjänteinen, tavoitteellinen itsensä kehittäminen
- toisten huomioon ottaminen, oikeudet, velvollisuudet ja vastuut ryhmässä, erilaisia yhteistoimintatapoja.

6.1.2. KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KANSAINVÄLISYYS

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään suomalaisen ja eurooppalaisen kulttuuri-identiteetin olemusta, löytämään oma kulttuuri-identiteettinsä sekä kehittämään valmiuksiaan kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan ja arvostamaan omaa henkistä ja aineellista kulttuuriperintöään ja näkemään suomalaisen kulttuuri-identiteetin osana alkuperäistä, pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuria
- ymmärtämään oman kulttuurinsa juuria ja monimuotoisuutta sekä näkemään oman sukupolvensa aikaisempien sukupolvien elämäntavan jatkajana ja kehittäjänä
- tutustumaan muihin kulttuureihin ja elämäkatsomuksiin ja saa valmiuksia toimia monikulttuurisessa yhteisössä ja kansainvälisessä yhteistyössä
- ymmärtämään kulttuuri-identiteetin osatekijöitä ja niiden merkitystä yksilölle ja yhteisölle.

KESKEISET SISÄLLÖT

- oma kulttuuri, kotiseudun kulttuuri, suomalaisuus, pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus
- muita kulttuureita ja monikulttuurisuus
- ihmisoikeudet ja ihmisryhmien välisen luottamuksen, keskinäisen arvostuksen ja onnistuneen yhteistyön edellytyksiä
- kansainvälisyys eri elämänalueilla ja taidot toimia kansainvälisessä vuorovaikutuksessa
- tapakulttuurien merkitys.

6.1.3 VIESTINTÄ JA MEDIATAITO

Viestintä- ja mediataito -aihekokonaisuuden päämääränä on kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja, edistää median aseman ja merkityksen ymmärtämistä sekä kehittää median käyttötaitoja. Viestintätaidoista painotetaan osallistuvaa, vuorovaikutuksellista ja yhteisöllistä viestintää. Mediataitoja tulee harjoitella sekä viestien vastaanottajana että tuottajana.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja vastuullisesti sekä tulkitsemaan muiden viestintää
- kehittämään tiedonhallintataitojaan sekä vertailemaan, valikoimaan ja hyödyntämään hankkimaansa tietoa
- suhtautumaan kriittisesti median välittämiin sisältöihin ja pohtimaan niihin liittyviä eettisiä ja esteettisiä arvoja viestinnässä
- tuottamaan ja välittämään viestejä ja käyttämään mediaa tarkoituksenmukaisesti
- käyttämään viestinnän ja median välineitä tiedonhankinnassa, -välittämisessä sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaisu, erilaiset ilmaisukielet ja niiden käyttö eri tilanteissa
- viestien sisällön ja tarkoituksen erittely ja tulkinta, viestintäympäristön muuttuminen ja monimediaalisuus
- median rooli ja vaikutukset yhteiskunnassa, median kuvaaman maailman suhde todellisuuteen
- yhteistyö median kanssa
- lähdekritiikki, tietoturva ja sananvapaus
- viestintätekniset välineet ja niiden monipuolinen käyttö sekä verkkoetiikka.

6.1.4. OSALLISTUVA KANSALAIKUUS JA YRITTÄJYYS

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmista ja kehittää osallistumisessa tarvittavia valmiuksia sekä luoda pohjaa yrittäjämäisille toimintatavoille. Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä oma-toimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen merkitystä, toimintaa ja tarpeita yhteiskunnan toimivuuden näkökulmasta
- muodostamaan oman kriittisen mielipiteen erilaista asiantuntijuutta hyödyntäen
- osallistumaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja ottamaan vastuuta yhteisten asioiden hoidosta omassa kouluyhteisössä ja paikallisyhteisössä
- kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja sekä toimimaan yritteliäästi ja aloitteellisesti
- toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia
- tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa sekä ymmärtämään näiden merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle.

KESKEISET SISÄLLÖT

- perustietoja kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen toiminnasta sekä työnjaosta
- demokratian merkitys yhteisössä ja yhteiskunnassa
- erilaisia osallistumis- ja vaikuttamiskeinoja kansalaisyhteiskunnassa
- verkostoituminen oman ja yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi
- osallistuminen ja vaikuttaminen omassa koulussa ja elinympäristössä sekä oman toiminnan vaikuttavuuden arviointi
- yrittäjyys ja sen merkitys yhteiskunnalle, perustietoja yrittäjyydestä ammattina sekä työelämään tutustuminen.

6.1.5 VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ, HYVINVOINNISTA JA KESTÄVÄSTÄ TULEVAISUUDESTA

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta -aihekokonaisuuden päämääränä on lisätä oppilaan valmiuksia ja motivaatiota toimia ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin puolesta. Perusopetuksen tavoitteena on kasvattaa ympäristötietoisia, kestävään elämäntapaan sitoutuneita kansalaisia. Koulun tulee opettaa tulevaisuusajattelua ja tulevaisuuden rakentamista ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäville ratkaisuille.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään ympäristönsuojelun välttämättömyyden ja ihmisen hyvinvoinnin edellytykset ja niiden välisen yhteyden
- havaitsemaan ympäristössä ja ihmisten hyvinvoinnissa tapahtuvia muutoksia, selvittämään syitä ja seurauksia sekä toimimaan elinympäristön hyväksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi
- arvioimaan oman kulutuksensa ja arkikäytäntöjensä vaikutuksia ja omaksumaan kestävä kehityksen edellyttämiä toimintatapoja
- edistämään hyvinvointia omassa yhteisössä sekä ymmärtämään hyvinvoinnin uhkia ja mahdollisuuksia globaalilla tasolla
- ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan sekä omaa tulevaisuuttaan että yhteistä tulevaisuuttamme, ja toimimaan rakentavasti kestävä tulevaisuuden puolesta.

KESKEISET SISÄLLÖT

- ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitys omassa koulussa ja elinympäristössä
- yksilön ja yhteisön vastuu elinympäristön tilasta ja ihmisten hyvinvoinnista
- ympäristöarvot ja kestävä elämäntapa
- ekotehokkuus tuotannossa ja yhteiskunnassa sekä arjen toimintavoissa, tuotteen elinkaari
- oman talouden hallinta ja kulutuskäyttäytyminen, kuluttajan vaikuttamiskeinot
- toivottava tulevaisuus ja sen edellyttämät valinnat ja toiminta.

6.1.6 TURVALLISUUS JA LIIKENNE

Turvallisuus ja liikenne -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään turvallisuuden fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia ulottuvuuksia sekä opastaa vastuulliseen käyttäytymiseen. Perusopetuksen tulee antaa oppilaalle ikäkauteen liittyvät valmiudet toimia erilaisissa toimintaympäristöissä ja tilanteissa turvallisuutta edistäen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tunnistamaan turvallisuus- ja terveystarpeita, ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita sekä toimimaan terveyttä ja turvallisuutta edistävästi
- edistämään väkivallattomuutta ja toimimaan kiusaamistilanteissa rakentavasti
- toimimaan onnettomuus- ja kriisitilanteissa tarkoituksenmukaisesti
- toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä

- vaikuttamaan liikenneympäristön ja muun toimintaympäristön turvallisuuteen
- tuntemaan yhteiskunnan hyvinvointipalveluja.

KESKEISET SISÄLLÖT

- onnettomuuksilta, päihteiltä ja rikollisuudelta suojautuminen omassa elinympäristössä
- työturvallisuus ja ympäristöturvallisuus
- terveyttä, turvallisuutta, väkivallattomuutta ja rauhaa edistäviä toimintamalleja
- väkivallan ulottuvuudet lähiyhteisössä ja yhteiskunnassa
- keskeiset liikennesäännöt ja erilaiset liikenneympäristöt
- muut huomioiva liikennekäyttäytyminen, liikenneympäristön turvallisuus ja turvalaitteet
- lähiympäristön vaaranpaikkojen kartoittaminen ja turvallisuuden parantaminen
- turvallisuutta edistävät palvelut
- kodin ja koulun yhteistyö turvallisuuden edistämässä.

6.1.7 IHMINEN JA TEKNOLOGIA

Ihminen ja teknologia -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään ihmisen suhdetta teknologiaan ja auttaa näkemään teknologian merkitys arkielämässämme. Perusopetuksen tulee tarjota perustietoa teknologiasta, sen kehittamisestä ja vaikutuksista, opastaa järkeviin valintoihin ja johdattaa pohtimaan teknologiaan liittyviä eettisiä, moraalisia ja tasa-arvokysymyksiä. Opetuksessa tulee kehittää välineiden, laitteiden ja koneiden toimintaperiaatteiden ymmärtämistä ja opettaa niiden käyttöä.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään teknologiaa, sen kehittämistä ja vaikutuksia eri elämänalueilla, yhteiskunnan eri sektoreilla ja ympäristössä
- käyttämään teknologiaa vastuullisesti
- käyttämään tietoteknisiä laitteita ja ohjelmia sekä tietoverkkoja erilaisiin tarkoituksiin
- ottamaan kantaa teknologisiin valintoihin ja arvioimaan tämän päivän teknologiaan liittyvien päätösten vaikutuksia tulevaisuuteen.

KESKEISET SISÄLLÖT

- teknologia arkielämässä, yhteiskunnassa ja paikallisessa tuotantoelämässä
- teknologian kehitys ja kehitykseen vaikuttavia tekijöitä eri kulttuureissa, eri elämänalueilla eri aikakausina
- teknologisten ideoiden kehittäminen, mallintaminen, arviointi ja tuotteiden elinkaari
- tietotekniikan ja tietoverkkojen käyttö
- teknologiaan liittyvät eettiset, moraaliset, hyvinvointi- ja tasa-arvokysymykset
- tulevaisuuden yhteiskunta ja teknologia.

JOUSTAVA PERUSOPETUS (JOPO)

Perusopetuksen oppimäärän voi suorittaa myös ns. joustavan perusopetuksen ryhmässä. Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7.- 9. vuosiluokkien oppilaille, joille opiskelu isossa ryhmässä ja teoriapainotteisena tuottaa ongelmia niin paljon, että oppilaalla on erityisiä vaikeuksia saada perusopetuksen päättötodistus ilman erityistoimenpiteitä. Lisäksi tavoitteena on rakentaa opinpolkuja jatko-opintoja ajatellen. Ryhmän koko on enintään 10 oppilasta. Joustavan perusopetuksen ryhmässä voi olla myös maahanmuuttajaoppilaita.

Luokan opetuksessa hyödynnetään erilaisia oppimisympäristöjä. Ns. työssäoppimisjaksot, ja erilaiset tutustumiskäynnit mm. ammatillisiin oppilaitoksiin, retket ja leirikoulut kuuluvat JOPO- luokan joustaviin opiskelutapoihin. Lisäksi oppiminen tapahtuu suurelta osin yksilöllisiä ja toiminnallisia opiskelumenetelmiä käyttäen. Luokan opettajana toimii erityisluokanopettaja ja hänen työparinaan voi olla nuorisotyöntekijä, sosiaalityöntekijä ja/tai koulunkäyntiohjaaja. Lisäksi työssä hyödynnetään moniammatillista hallintorajat ylittävää osaamista. Ryhmässä opiskellaan yleisen opetussuunnitelman mukaisesti, mutta jokaiselle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma, tarvittaessa HOJKS (= henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma).

Osa aihekokonaisuuksista voidaan toteuttaa työssäoppimisjaksojen aikana sopiviin aihepiireihin integroituina. Oppilashuollon järjestäminen ja oppilaan ohjaus on tehostettua ja mahdollisiin ongelmiin puututaan varhain. Erityisesti pyritään edistämään oppilaiden toisen asteen koulutukseen siirtymistä. Erityisen tuen tarve voi olla normaalia suurempaa. Yhteistyö kodin ja koulun välillä on kiinteää käsittäen mm. useita arviointikeskusteluja lukuvuoden aikana yhdessä oppilaan, huoltajan ja opetushenkilökunnan kanssa.

Työpaikkajaksoilta saatavaa palautetta hyödynnetään oppilaan arvioinnissa. Itsearviointitaidot kehittyvät työssäoppimisjaksoilla. Oppilaalle voidaan tarvittaessa antaa todistuksen liitteitä, joissa kuvataan opintoja tarkemmin.

Joustavan perusopetuksen mallia arvioidaan ja tuloksia seurataan vuosittain ja muutaman vuoden ajan peruskoulun päättymisen jälkeen koulun ja nuorisotoimen yhteistyönä.